

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра аудіовізуального мистецтва

ПІДСУМКОВИЙ АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Методична розробка тестових завдань
підсумкового атестаційного екзамену
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Ведучий програм телебачення»
спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Затверджено
на засіданні кафедри
аудіовізуального мистецтва
Протокол № 16 від 07.06.2024 р.

Затверджено
Директор НН ІМ

Ірина ПРОДАН

Підсумковий атестаційний екзамен: методична розробка тестових завдань підсумкового атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво / укл. : колектив авторів за заг. ред. М. Г. Сайбекова. Полтава, 2024. 53 с.

Укладачі:

М. Г. Сайбеков – завідувач кафедри аудіовізуального мистецтва;

О. П. Калашник – викладач кафедри аудіовізуального мистецтва.

Рецензенти:

Лісневська А.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри журналістики та нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка

Цебрій І.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри музичного мистецтва та хореографії Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

У методичній розробці подані необхідні матеріали щодо підготовки бакалаврів до підсумкового атестаційного екзамену.

Ця методична розробка розроблена відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво та враховують специфіку підготовки фахівців на кафедрі аудіовізуального мистецтва навчально-наукового інституту мистецтв Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» від 21.06.2024 (протокол № 12).

Зміст

Вступ.....	4
Тестові завдання для підсумкової атестації здобувачів 4 курсу спеціальності 021 аудіовізуальне мистецтво та виробництво	8
Бібліографічний опис	27
Показчики	34
Додатки	50

Вступ

Підсумковий атестаційний екзамен є важливим етапом навчального процесу для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». Він дозволяє оцінити рівень теоретичних знань, набутих студентами під час навчання, а також їхню готовність до професійної діяльності в галузі аудіовізуального мистецтва.

Методична розробка тестових завдань спрямована на забезпечення об'єктивності та систематичності оцінювання знань студентів. Вона містить чітко сформульовані завдання, які охоплюють основні аспекти навчальної програми та відображають ключові компетентності, що мають бути засвоєні майбутніми фахівцями.

Розробка тестових завдань базується на принципах науковості, системності та логічності, що дозволяє максимально точно оцінити рівень знань і підготовки студентів. У процесі підготовки тестів враховувалися сучасні тенденції розвитку аудіовізуального мистецтва та виробництва, що забезпечує актуальність завдань і їх відповідність вимогам сучасного ринку праці.

Ця методична розробка призначена для викладачів, які здійснюють підготовку та проведення підсумкового атестаційного екзамену, а також для студентів, які готуються до складання тесту. У методичній розробці наведено перелік основних тем навчальних дисциплін професійного циклу, перелік питань, структуру та зміст тестових завдань, а також приклади конкретних запитань, що допоможуть студентам ефективніше підготуватися. У покажчику представлені прізвища та імена, основні терміни і поняття, які є у тестових завданнях. Ключ від тестових завдань знаходиться у завідувача кафедри аудіовізуального мистецтва.

Мета – виявити рівень фахових знань вмінь і навичок, який необхідний для професійної діяльності у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва. Порядок проведення підсумкового атестаційного екзамену зазначено у робочій програмі освітнього компонента «Комплексний атестаційний екзамен» (Додаток А).

Загалом, підсумковий атестаційний екзамен покликаний стимулювати студентів до поглиблення своїх теоретичних знань з

фахових (професійних) дисциплін, що є необхідними для успішної кар'єри у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва. Перелік тем з навчальних дисциплін професійного циклу на основі яких складені тестові завдання:

Теми з навчальної дисципліни «Сценарна майстерність»

- Тема 1. Види і жанри творів в кіно і на телебаченні.
- Тема 2. Етапи роботи зі сценарієм.
- Тема 3. Види запису сценаріїв.
- Тема 4. Драматургічна структура твору.

Теми з навчальної дисципліни «Практикум з медіаграмотності»

- Тема 1. Вступ до медіаосвіти та медіаграмотності.
- Тема 2. Роль медіа у формуванні сучасної картини світу.
- Тема 3. Професійні стандарти в медіа.
- Тема 4. Друковані медіа.
- Тема 5. Радіо як мас-медіа.
- Тема 6. Телебачення.
- Тема 7. Кінематограф як вид мистецтва та форма соціальної комунікації.
- Тема 8. Загальні тенденції в сфері нових медіа. Інтернет і мобільний контент.
- Тема 9. Вплив медіа на розвиток особистості.
- Тема 10. Маніпулятивні можливості медіа. Пропаганда.
- Тема 11. Реклама як інструмент маніпуляцій.
- Тема 12. Аналіз медіатекстів різних видів медіа

Теми з навчальної дисципліни «Основи теле-, радіожурналістики»

- Тема 1. Загальні поняття про журналістику.
- Тема 2. Телевізійна журналістика: історія, особливості, жанри.
- Тема 3. Організація та етапи створення телевізійної розповіді. Джерела й методизбору інформації в тележурналістиці.
- Тема 4. Інтерв'ю – один із найпотужніших засобів збору інформації.
- Тема 5. Обробка відеоматеріалу. Написання тексту. Підготовка до монтажу.
- Тема 6. Ефективне розповсюдження готової телевізійної продукції.

Теми з навчальної дисципліни «Історія аудіовізуального мистецтва та виробництва»

Тема 1. Синтетична природа аудіовізуального мистецтва. Соціальні функції АВМ.

Тема 2. Технічний прогрес і його вплив на АВМ.

Тема 3. Розвиток кіно та радіо на початку ХХ СТ.

Тема 4. Аудіовізуальні твори у добу художнього авангарду.

Тема 5. Радіо та кіно у міжвоєнний період та воєнний період.

Тема 6. Особливості розвитку аудіовізуального мистецтва у післявоєнну добу (II пол.1940 - поч. 1950-х рр.)

Тема 7. Аудіовізуальні твори у добу раннього постмодернізму (1950-1960-ті рр.)

Тема 8. Еволюція аудіовізуального мистецтва у 1960 - 1980-ті рр.

Тема 9. Розвиток аудіовізуального мистецтва у добу раннього пост-постмодернізму (1990 - 2000-ті рр.)

Тема 10. Становлення диджитального мистецтва у першій чверті ХХІ ст.

Тема 11. Проблемні питання сучасного аудіовізуального мистецтва

Теми з навчальної дисципліни «Техніка мовлення»

Тема 1. Теоретичні основи виховання голосу та мовлення.

Тема 2. Будова мовного апарату. Типи дихання.

Тема 3. Дикція та голос. Орфоепія.

Тема 4. Діалог та монолог як основні форми техніки мовлення.

Тема 5. Принципи роботи перед мікрофоном.

Тема 6. Принципи роботи перед телевізійною камерою.

Тема 7. Культура мовлення як основа підготовки до роботи на телебаченні.

Теми з навчальної дисципліни «Майстерність теле-, радіоведучого»

Тема 2. Ведучий – обличчя телевізійного каналу.

Тема 3. Майстерність диктора та ведучого. Імідж телеведучого.

Тема 4. Методи логічної організації ефірного виступу.

Тема 5. Сучасний телеведучий – носій мовної культури.

Тема 6. Особливості роботи телевізійних ведучих у різних жанрах телевізійної журналістики.

Тема 7. Ведучий теленовин: стандарти професіоналізму.

Теми з навчальної дисципліни «Теорія та практика монтажу»

Тема 1. Поняття монтажу.

Тема 2. Визначення основних понять і термінологій та законів монтажу. Монтажна складова процесу відтворення нашого життя на екрані

Тема 3. Монтаж звуку.

Тема 4. Технологія творчості, внутрікадровий монтаж. Звукозоровий монтаж, монтаж шумових програм, музики.

Теми з навчальної дисципліни «Операторська майстерність»

Тема 1. Робота оператора з технікою.

Тема 2. Обладнання для відео зйомки

Тема 3. Організація кадру при відео зйомці

Тема 4. Світло при відео зйомці.

Тема 5. Репортажна зйомка

Тема 6. Постановочна зйомка.

Тема 7. Мистецтво роботи оператора.

Тема 8. Особливі прийоми зйомки.

Тема 9. Постпродакшн і моушн дизайн.

Теми з навчальної дисципліни «Основи режисури аудіовізуального твору»

Тема 1. Зображальні засоби екрану. Пошук творчої індивідуальності.

Тема 2. Виробництво документального фільму.

Тема 3. Монтаж. Авторська естетика.

Теми з навчальної дисципліни «Мова на телебаченні та радіо»

Тема 1. Методика проведення підготовчих вправ.

Тема 2. Методика проведення дихальної гімнастики.

Тема 3. Методика проведення артикуляційної гімнастики.

Тема 4. Методика проведення вправ для голосу.

Тема 5. Методика роботи з текстом.

Тема 6. Мова аналітичних телевізійних передач.

Тема 7. Мова інформаційно-розважальних телевізійних передач.

Тема 8. Мова публіцистичних телевізійних передач.

Тема 9. Мова реклами

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ 4 КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 021
АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО**

1. Якщо інформацію можна довести – це...
  - a) факт;
  - b) судження;
  - c) новина;
  - d) особиста думка.

2. Які ознаки характеризують пропаганду?
  - a) апелює до емоцій з метою нав'язати свою думку;
  - b) апелює до фактів;
  - c) надає інформацію та знання;
  - d) метою є інформувати, пояснити, запропонувати рішення.

3. Маніпулятивний вплив медіа – це...
  - a) система способів та прийомів впливу на свідомість аудиторії з метою нав'язування будь-яких ідей або введення в оману;
  - b) система маніпуляцій при створенні медіа продуктів і використанні інформаційних технологій;
  - c) система способів та прийомів аудіо та візуального монтажу;
  - d) різновид соціального впливу, не завжди негативного.

4. Що слід перевірити в першу чергу, якщо є підозра, що пост у соціальній мережі є фейком?
  - a) простежити джерело інформації;
  - b) виявити кількість коментарів до посту;
  - c) перевірити, чи поділилися мої друзі, які є для мене авторитетними людьми, цим постом;
  - d) перевірити кількість тих, хто поділився цим постом.

5. Що з наведених тверджень може бути маркером для визначення фейкової новини та телебаченні?
  - a) розбіжність відео/зображення зі словами журналіста;
  - b) згадуються назви міст і людей, про яких ви раніше не знали;
  - c) це екстрені новини;
  - d) неможливо визначити фейкові новини.

6. Визначте, будь ласка, які з перерахованих повідомлень містять факти, а не думки:

- a) Великі Сорочинці – село в Україні, в Миргородському районі Полтавської області. Розташоване за 26 кілометрів від райцентру;
- b) Децентралізація – одна з найбільш масштабних та ефективних реформ, яка повністю здатна поміняти систему управління;
- c) Великі Сорочинці – унікальне полтавське село, яке має неймовірну кількість історичних пам'яток та неповторних краєвидів, на які варто подивитися;
- d) Великосорочинська сільська об'єднана територіальна громада, одна з найкращих на Полтавщині, впевнено йде до успіхів шляхом децентралізації влади.

7. Медіаграмотність – це:

- a) здатність людини критично оцінювати і перевіряти інформацію, що надходить до неї;
- b) здатність людини до сприйняття («читання») інтерпретацій, створення і передачі медіатекстів різних видів і жанрів;
- c) сукупність навичок і умінь, які дозволяють людям аналізувати, оцінювати і створювати повідомлення в різних видах медіа, жанрах і формах;
- d) здатність людини розбиратися в технічних параметрах інформаційно-комп'ютерних засобів різного рівня складності.

8. Проплачений матеріал, прихована реклама. Як це називається?

- a) джинса;
- b) маніпуляція;
- c) пропаганда;
- d) реклама.

9. Всі актори можуть бути ведучими. Не всі ведучі можуть бути акторами:

- a) перше твердження неправильне, друге – правильне;
- b) перше твердження правильне, друге – неправильне;
- c) обидва твердження правильні;

- d) обидва твердження неправильні.
10. У телевізійного ведучого насамперед має бути бездоганною:
- a) мова;
  - b) зовнішність;
  - c) пам'ять;
  - d) пластика.
11. Що з переліченого не відноситься до напрямків діяльності телевізійного ведучого:
- a) диктор;
  - b) спортивний коментатор;
  - c) репортер;
  - d) інтерв'юер.
12. Хто з перелічених відомих медійних персон не є телевізійним ведучим:
- a) Богдан Ступка;
  - b) Ларрі Кінг;
  - c) Ольга Герасим'юк;
  - d) Ганна Безулик.
13. Грамотний виступ телевізійного ведучого будується за принципами (укажіть зайвий принцип):
- a) соціалізації;
  - b) розмовності;
  - c) діалогізації;
  - d) інтимізації.
14. Штучний образ, що формується в суспільній або індивідуальній свідомості засобами масової комунікації та психологічного впливу, це:
- a) імідж;
  - b) маска;
  - c) сценічний штамп;
  - d) роль.

15. До художньо-публіцистичних жанрів на телебаченні не відноситься:

- a) сюжет
- b) нарис;
- c) замальовка;
- d) есе.

16. Особливістю художньо-публіцистичного жанру на телебаченні не вважається:

- a) аналіз реальних фактів, явищ, відповідно до творчої задачі автора;
- b) вихід на перший план вражень автора, переважаюче значення суб'єктивних міркувань;
- c) організаційна роль образного ряду, в якому пріоритетного значення набуває образ автора;
- d) проведення певної філософської (ідеологічної, моральної) концепції

17. Нарис це – ... (оберіть правильну відповідь):

- a) жанр, що лежить на межі між дослідженням і розповіддю. У ньому відображуються події і факти, які дійсно відбувалися у житті, з вказівкою на час і місце дії, зазвичай зі справжніми іменами людей;
- b) головний сатиричний жанр публіцистики, в якому широко використовуються прийоми перебільшення, образного мовлення;
- c) жанр в якому образність превалює над інформативністю, не завжди композиційно завершений, глибокий та лаконічний;
- d) жанр в якому фіксується реальність, автор іде за конкретною подією, явищем.

18. Інтерв'ю, новини, репортаж, дебати, серіал, вистава, фільм, телегра, вікторина, музичний відео кліп, талант-шоу, трансляції концертів, це

- a) жанри телебачення;
- b) жанри Інтернету;
- c) жанри кіно;
- d) жанри журналістики.

19. Хронікальна, просвітницька, розважальна, рекламна це ... телебачення.
- функції;
  - способи;
  - трансляція;
  - діяльність.
20. Змістовно завершена частина програми, яка має відповідну назву, обсяг трансляції, авторський знак, може бути використана незалежно від інших частин програми і розглядається як цілісний інформаційний продукт, це –
- передача;
  - ток-шоу;
  - інтерв'ю;
  - сюжет.
21. Одержання журналістом права бути присутнім на всіх публічних заходах певної організації або відомства – це...
- акредитація;
  - дозвіл;
  - бейдж;
  - редакційне завдання.
22. Яка з ознак не відноситься до журналістського репортажу:
- публічне обговорення суперечливого питання;
  - послідовне зображення події – динаміка оповіді, пов'язана з тривалістю дії;
  - наочність – створення образної картини за допомогою предметного опису деталей, наведення подробиць, відтворення вчинків і реплік дійових осіб;
  - максимальна документальність.
23. До основних журналістських стандартів якості матеріалу не відноситься:
- емоційне викладення матеріалу;
  - баланс думок і точок зору;
  - посилання на джерело інформації;

- d) відмежування фактів від думок/коментарів.
24. До загальних функцій журналістики належить:
- a) інформування та формування громадської думки;
  - b) виховна;
  - c) організаційна;
  - d) функція «сторожового собаки» та рекламна.
25. Телевізійний коментар належить до:
- a) аналітичного жанру;
  - b) оперативного жанру;
  - c) інформаційного жанру;
  - d) художньо-публіцистичного жанру.
26. Укажіть склад групи, необхідної для створення телевізійного сюжету, репортажу.
- a) тележурналіст, оператор, монтажер;
  - b) оператор, монтажер;
  - c) тележурналіст;
  - d) тележурналіст, редактор, режисер.
27. Назвіть види телевізійного репортажу.
- a) подієвий, тематичний, художній, проблемний, спеціальний;
  - b) кримінальний, шоу, політичний;
  - c) на натурі, в павільйоні;
  - d) тематичний, замовний, святковий.
28. Укажіть структуру класичного новинного репортажу.
- a) stand-up, закадровий, синхрон, закадровий, stand-up;
  - b) три хвилини без stand-up;
  - c) stand-up, синхрон, закадровий, stand-up;
  - d) stand-up, синхрон, stand-up.
29. Назвіть основні принципи підготовки тексту.
- a) точність, ясність викладу, лаконічність тексту;
  - b) без помилок з легкою конструкцією;
  - c) без довгих пояснень та дієприслівникових зворотів;

- d) щоб картинка і текст збігались.
30. Значення stand-up в репортажі полягає в тому, ...
- a) щоб підтвердити роботу репортера на місці подій;
  - b) щоб показати репортера, представника каналу;
  - c) для початку репортажу;
  - d) щоб оживити картинку.
31. Назвіть загальні етапи створення телевізійних фільмів, це:
- a) сценарний, підготовчий, виробничий;
  - b) формування групи операторів, звукорежисерів та монтажу;
  - c) підбір акторів, постановка сцен, операторська робота;
  - d) написання сценарію, тексту диктора, монтаж, перегляд.
32. Хто пише режисерський сценарій і його вигляд?
- a) режисер-постановник, у вигляді таблиці де опис всіх подій, тривалість, крупність та ін.;
  - b) пише режисер, довільна форма;
  - c) у вигляді таблиці розпис подій по днях;
  - d) пише сценарист, це розповідь в довільній формі.
33. Сценарний етап, це:
- a) написання літературного сценарію, режисерського;
  - b) розробка сценарію;
  - c) пошук сценариста для роботи над фільмом;
  - d) розробка сцен для фільму.
34. До складу знімальної групи телепередачі або серіалу входять:
- a) всі, хто знаходиться на знімальному майданчику;
  - b) оператор, помічник оператора;
  - c) продюсер, режисер, оператор;
  - d) основний склад і допоміжний.
35. Назвіть об'єкт редагування на телебаченні.
- a) програми, серіали, новинний контент;
  - b) дикторський текст, реклама, фото матеріал;
  - c) текст, календарний план, освітлення;

- d) г) диктор, актори, тележурналісти.
36. Що означає редакторське «вето»?
- a) ефір для матеріалу закритий;
  - b) є потреба змінити жанр сюжету;
  - c) текст треба переробити;
  - d) звільнення тележурналіста.
37. Артхауз, артхаузне кіно це:
- a) некомерційні фільми, зроблені самостійно або маленькими кіностудіями;
  - b) пригодницькі фільми, розраховані на масову аудиторію;
  - c) комерційні фільми із залученням «зірок» екрану;
  - d) блокбастери з великою кількістю батальних сцен.
38. Бойовик, екшн-фільм – жанр, відмічений наступними ознаками:
- a) простий сюжет, насиченість каскадерськими трюками (перестрілки, погоні, бійки) та спец ефектами;
  - b) наявність складного історичного сюжету, велика кількість дійових осіб;
  - c) наявність яскравих музично-танцювальних епізодів, солісти-виконавці в головних ролях
  - d) відсутність сценарію, зйомка прихованою камерою, актори-аматори в головних ролях.
39. Незалежне американське кіно – це термін, яким позначають:
- a) частину кіноіндустрії США, що існує поза межами великих кінокомпаній;
  - b) німе кіно початку 20 століття;
  - c) бойовики та вестерни;
  - d) фільми за участю «зірок» екрану.
40. Що таке фільм-ремейк?
- a) це фільм, в основу якого покладений оригінальний фільм, відзнятий раніше;
  - b) це авторський фільм, знятий за оригінальним сценарієм;

- c) це фільм-нуар, що відображає атмосферу песимізму та недовіри та відмічений кримінальним сюжетом;
- d) це повнометражний фільм, відмічений складним, заплутаним сюжетом, багатством костюмів та вишуканими інтер'єрами.

41. Що таке сіквел?

- a) фільм, що за сюжетом є продовженням іншого фільму, і побудований на його персонажах;
- b) анімаційний фільм, в основу якого покладений літературний сюжет;
- c) фільм-екранізація відомого літературного твору;
- d) багатосерійний фільм, телевізійний серіал.

42. Що таке трилер?

- a) жанр ігрового кіно, що прагне викликати у глядача відчуття психологічної напруженості;
- b) героїчна епопея на воєнну тематику;
- c) різновид вестерну;
- d) різновид анімаційного фільму.

43. Дайте визначення саспенсу.

- a) саспенс – це особливий тривалий тривожний стан глядача при перегляді фільму а також набір прийомів, які використовуються авторами фільму для занурення глядача в цей стан;
- b) саспенс – це жанр ігрового кіно, психологічна драма;
- c) саспенс – це репортажна зйомка;
- d) саспенс – це хронікально-документальний фільм.

44. Функції продюсера фільму полягають у наступному:

- a) здійснення ідейно-художнього і організаційно-фінансового контролю над постановкою фільму;
- b) контроль за дотриманням правил техніки безпеки на знімальному майданчику;
- c) створення ідеї фільму з подальшим написанням сценарію;
- d) організація прокату кінострічки, забезпечення комерційного прибутку.

45. Завдання науково-популярного кіно полягає в наступному:

- a) оприлюднення та популяризація наукових відомостей, фактів, гіпотез, результатів випробувань, їх опис популярною та доступною мовою;
- b) образне відтворення наукових відомостей, фактів, гіпотез на екрані;
- c) демонстрація на екрані науково доведених фактів, спростування чуток, розвінчання популярних псевдонаукових міфів;
- d) поєднання наукової інформації та розваги з метою залучення масової аудиторії глядачів.

46. Сутність «ефекту присутності» на телебаченні означає:

- a) стремління показати на телевізійному екрані образи сьогодення, дати можливість глядачу пережити ту чи іншу гаму емоцій одночасно з подіями, що зображуються на телевізійному екрані;
- b) використання специфічних елементів мови екрану (планів, монтажних прийомів, ракурсів) для художнього відображення подій на телевізійному екрані;
- c) образне узагальнення фактів, художня інтерпретація та авторська оцінка подій на телевізійному екрані;
- d) використання телевізійним ведучим прийомів красномовства та акторської гри для посилення художнього та інформаційного впливу телевізійної передачі на глядача.

47. Мета професійної роботи телевізійного ведучого полягає в наступному:

- a) налагодження соціальної комунікації;
- b) надання оперативної інформації щодо найважливіших подій;
- c) уникання маніпуляцій та надання об'єктивної інформації;
- d) немає правильної відповіді.

48. Трансформацію системи ЗМІ на сучасному етапі спричиняють процеси:

- a) цифровізації та диференціації медіа, глобалізації інформаційного простору;

- b) розвиток культури і мистецтва, що збагачує засоби художньої виразності екрану, урізноманітнює види і жанри телебачення;
- c) конкурентна боротьба між телевізійними каналами, залучення популярних осіб в якості телевізійних ведучих;
- d) комерціалізація телебачення, розподіл інформаційного простору між провідними медіа групами.

49. Одним із базових принципів формування якісного контенту веб-сайту вважається:

- a) унікальність змісту
- b) наявність авторського задуму;
- c) наявність сценарію;
- d) залучення популярних блогерів, медійних персон для надання інформації, котра є найбільш цікавою для масового користувача.

50. Вирішальними рисами сучасних медіа ресурсів є:

- a) мультимедійність, інтерактивність та гіпертекстуальність;
- b) нікальність та оперативність інформації;
- c) поєднання інформаційності та розважальності;
- d) розширення блогосфери, наявність авторських блогів.

51. Яка головна частина штативу?

- a) телескопічна тринога штативу;
- b) спайдер;
- c) головка штативу;
- d) кріплення камери.

52. «Перекид погляду» камери це ?

- a) швидкий рух з кадру на кадр;
- b) зміна фокусу;
- c) зміна кадрів;
- d) інший погляд оператора.

53. Що таке оптична стабілізація зображення (OIS)?

- a) програмне коригування зображення після зйомки;
- b) використання трекінгових систем для фокусування;

- c) фізичне переміщення лінзи або сенсора для компенсації рухів камери;
  - d) збільшення роздільної здатності сенсора.
54. Який компонент є основним у системах оптичної стабілізації?
- a) мікрофон;
  - b) гіроскоп;
  - c) динамік;
  - d) флеш-пам'ять.
55. Які основні виклики можуть виникнути при використанні камерної стабілізації під час зйомки спортивних подій? (Виберіть всі правильні варіанти)
- a) швидкий та непередбачуваний рух об'єктів;
  - b) проблеми з фокусуванням та трекінгом об'єктів;
  - c) нестача світла на спортивних майданчиках;
  - d) вибір оптимального обладнання для зйомки спорту.
56. Рухи статичної камери?
- a) тревелінг;
  - b) панарамування;
  - c) зйомка зі стедікамом;
  - d) зйомка з кінокрана.
57. Що таке композиція кадру?
- a) розташування предметів у кадрі;
  - b) освітлення сцени;
  - c) робота зі звуком;
  - d) монтаж відео.
58. Яка основна функція діафрагми у відеокамері?
- a) збільшення глибини різкості;
  - b) регулювання кількості світла, що потрапляє на сенсор;
  - c) збільшення кута огляду;
  - d) покращення кольорової передачі.
59. Що таке «кадр» у кінематографії?

- a) окремий фотознімок на плівці;
  - b) серія зображень, знятих за одну секунду;
  - c) часовий проміжок між двома клітками затвора;
  - d) рамка, що оточує зображення.
60. Яка техніка освітлення використовується для створення драматичного ефекту з сильними тінями?
- a) класичне триточкове освітлення;
  - b) рембрандтове освітлення;
  - c) заповнююче освітлення;
  - d) ключове освітлення.
61. Що таке «баланс білого» у відеозйомці?
- a) баланс між світлими та темними ділянками кадру;
  - b) процес налаштування камери для правильної передачі кольорів залежно від освітлення;
  - c) встановлення рівня яскравості;
  - d) режим зйомки, що використовується для створення чорно-білого відео.
62. Що таке «правило третин» у композиції кадру?
- a) розміщення головного об'єкта у центрі кадру;
  - b) розділення кадру на дев'ять рівних частин, щоб розмістити важливі елементи на перетині ліній;
  - c) використання трьох основних кольорів у кадрі;
  - d) зйомка в трьох різних ракурсах.
63. Як називається техніка, при якій камера слідує за рухомим об'єктом?
- a) панорамування;
  - b) нахил камери;
  - c) супровідний рух;
  - d) статична зйомка.
64. Які ефекти можна досягти за допомогою паралельного монтажу? (Виберіть неправильний варіант)
- a) підвищення напруги;

- b) показ різних точок зору;
  - c) збільшення тривалості фільму;
  - d) створення контрасту між сценами.
65. Що таке послідовний монтаж у кіно?
- a) показ подій, що відбуваються одночасно, але в різних місцях;
  - b) показ подій без перерви у часі;
  - c) використання спеціальних ефектів у пост-продакшн;
  - d) колірна корекція фільму.
66. Яке головне відкриття було зроблено в результаті експерименту Л. Кулешова?
- a) сприйняття обличчя змінюється в залежності від освітлення;
  - b) сприйняття обличчя змінюється в залежності від макіяжу;
  - c) поєднання двох різних кадрів дає інший зміст сприйняття сцени;
  - d) різка зміна кольорової температури в кадрі.
67. Для чого використовується шкала крупності в кінематографі?
- a) для оцінки різних кіноакторів;
  - b) для вимірювання розмірів кінокадрів;
  - c) для визначення важливості ролей в фільмі;
  - d) для оцінки масштабу об'єктів та персонажів на екрані.
68. Монтаж по фазі руху об'єкту?
- a) ліва фаза повинна змінюватися на праву;
  - b) повільний рух повинен змінювати на другому кадрі;
  - c) фаза руху в першому кадрі повинна співпадати з фазою руху другого кадру;
  - d) обов'язкова зміна точки зйомки наступного кадра.
69. Яка основна мета паралельного монтажу?
- a) зменшити тривалість фільму;
  - b) створити напругу та динаміку, показуючи події, що відбуваються одночасно;
  - c) вдосконалити звукову доріжку фільму;
  - d) збільшити кількість спецефектів у фільмі.

70. Що таке монтаж і його основний метод?
- процес запису відеоматеріалу;
  - процес з'єднання окремих відео- та аудіоматеріалів методом співставлення у єдиний цілий твір;
  - процес налаштування камери перед зйомкою;
  - процес освітлення сцени методом комбінування світла.
71. Яка основна мета монтажу у фільмах?
- забезпечити високу якість звуку;
  - створити вражаючі візуальні ефекти;
  - розповісти історію та керувати ритмом розповіді;
  - збільшити тривалість фільму.
72. Що таке «монтажний план»?
- список використаного обладнання під час зйомок;
  - план з точними вказівками щодо послідовності кадрів у фільмі;
  - розклад зйомок на майданчику;
  - список акторів і ролей у фільмі.
73. Що таке «склейка» (монтажний перехід) у відеомонтажі?
- процес з'єднання відеокadrів відео в одне ціле;
  - техніка додавання звукових ефектів;
  - з'єднання аудіодоріжок;
  - додавання тексту до відео.
74. Що означає термін «контрплан» (reverseshot)?
- зйомка камерою з протилежної точки;
  - план дій на випадок технічних проблем;
  - монтажний елемент для позначення переходу між сценами;
  - підготовчий документ перед зйомками.
75. Яка мета використання «монтажної склейки по руху»?
- переключення між кадрами, що мають однаковий рух, для створення плавного переходу;
  - зміна ракурсу під час статичної сцени;
  - підкреслення зміни часу або місця дії;

- d) підсилення драматичного ефекту в сцені.
76. Що таке «кольорова корекція» у відеомонтажі?
- a) процес редагування аудіо;
  - b) процес регулювання відеофактів для отримання натуральних кольорів;
  - c) додавання текстових субтитрів до відео;
  - d) процес налаштування гучності звуку.
77. Що таке «таймлайн» у відеомонтажі?
- a) графік зйомок фільму;
  - b) лінійне представлення відео та аудіо фрагментів, розташованих у певній послідовності для монтажу;
  - c) календарний план випуску відео;
  - d) діаграма залежності між персонажами фільму.
78. Що таке «колірна температура» у відеозйомці та освітленні?
- a) міра інтенсивності світла;
  - b) показник, що визначає відтінок світла, що вимірюється у градусах кельвіна (K);
  - c) міра яскравості світла;
  - d) показник рівня контрастності у відео.
79. Яка колірна температура відповідає «теплому» світлу?
- a) 4000-7000 K;
  - b) 2000-4000 K;
  - c) 5000-8000 K;
  - d) 7000-10000 K.
80. Яка колірна температура зазвичай асоціюється з денним світлом?
- a) 2000 K;
  - b) 3000 K;
  - c) 4000 K;
  - d) 6500 K.

81. Як впливає низька колірна температура (напр., 2700 K) на вигляд сцени?
- a) робить сцену холоднішою і синішою;
  - b) робить сцену теплішою і жовтішою;
  - c) підвищує контрастність кольорів;
  - d) не має суттєвого впливу на кольори.
82. Що таке діафрагмальне дихання і чому воно важливе для мовлення?
- a) дихання, при якому повітря втягується через ніс і видихається через рот; воно важливе для контролю над голосом;
  - b) дихання, при якому задіюється грудна клітка; воно важливе для глибоких тонів голосу;
  - c) дихання, при якому задіюється діафрагма; воно важливе для підтримання стійкого та сильного голосу;
  - d) дихання, при якому повітря втягується швидко і коротко; воно важливе для швидкого мовлення.
83. Що таке артикуляція і як вона впливає на техніку мовлення?
- a) процес контролю над диханням; впливає на гучність голосу;
  - b) процес утворення звуків мовлення органами артикуляції; впливає на чіткість та зрозумілість мовлення;
  - c) процес регулювання тону голосу; впливає на емоційність мовлення;
  - d) процес налаштування мікрофона; впливає на якість запису.
84. Що таке резонанс і як він впливає на якість голосу?
- a) відображення звукових хвиль від поверхонь; впливає на гучність голосу;
  - b) процес підсилення звукових хвиль у голосовому апараті, в порожнинах і трубках; впливає на тембр і об'єм голосу;
  - c) процес перетворення звукових хвиль у електричні сигнали; впливає на якість запису;
  - d) відповідність частоти звуку частоті природного тону; впливає на мелодійність мовлення.
85. Що таке дикторський текст і які його основні характеристики?

- a) текст, який використовується для сценаріїв фільмів; має драматичну структуру;
- b) текст, що читається ведучими новин; характеризується чіткістю, стислістю та нейтральністю;
- c) текст, що використовується в рекламі; має переконливий і емоційний характер;
- d) текст для театральних вистав; має поетичну форму.

86. Які основні вимоги до мови на радіо?

- a) використання складних речень і професійної термінології;
- b) використання простих речень, виразної інтонації та правильної артикуляції;
- c) використання емоційних вигуків і сленгу;
- d) використання технічних термінів і академічного стилю.

87. Що таке «синхрон» у телевізійній журналістиці?

- a) техніка зйомки з декількох камер одночасно;
- b) пряма трансляція події в реальному часі;
- c) інтерв'ю або коментар респондента, записаний на місці події;
- d) попередньо підготовлений сюжет, що вставляється у прямий ефір.

88. Яка роль інтонації в мовленні на радіо та телебаченні?

- a) інтонація допомагає уникнути помилок у вимові;
- b) інтонація створює емоційний вплив та утримує увагу слухачів і глядачів;
- c) інтонація зменшує рівень шуму в ефірі;
- d) інтонація допомагає збільшити швидкість мовлення.

89. Які особливості мовлення важливі для ведучого новин на телебаченні?

- a) використання багатослівних виразів і складних речень;
- b) спокійний темп, чітка дикція та нейтральна інтонація;
- c) швидкий темп мовлення і використання емоційних вигуків;
- d) постійна зміна тону і гучності голосу для підтримки уваги глядачів.

90. Що таке «бекграунд» у тележурналістиці?
- a) основний текст, який читається диктором;
  - b) музичний супровід або звукові ефекти, що використовуються для створення атмосфери;
  - c) новина, яка не належить до першорядних чи сенсаційних і подається з метою дотримання хронометражу новин теле- чи радіопроеграми;
  - d) резервний запис на випадок технічних неполадок.

Бібліографічний опис

1. Аліфанов О., Десятник Г. Основи операторської творчості. Теоретичні та історичні аспекти. Київ, 2016.
2. Алфьорова З. Візуальні коди сучасності. Традиційна культура в умовах глобалізації: проблема наслідування культурного коду нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 груд. 2006 р.). Х., 2006. С. 14–17.
3. Алфьорова З. Кінематограф 1970-х рр.: соціокультурний контекст. Нариси з історії кіномистецтва України. Акад. мистец. України, Ін-т пробл. сучас. мистец. К., 2006. С. 267–288.
4. Алфьорова З. Межі видимого. Становлення візуального мистецтва: монографія. Х. : ХДАК, 2008. 267 с.
5. Барнич М. М. Майстерність актора: техніка «обману»: навч. посіб. Київ: НАКККіМ, 2015. 216 с.
6. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Дикція й емісія голосу. Виразність професійного мовлення журналіста: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 108 с. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/34490/>
7. Больц Норберт Абетка медіа. За загал. ред. В.Ф. Іванов; Переклад з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.
8. Брюховецька Л. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Логос, 2011. 391 с.
9. Вальорська М. Агнешка Діпфейк та дезінформація: практич. посіб. Агнешка М. Вальорська: пер. з нім. В. Олійника К.: Академія української преси: Центр вільної преси, 2020. 36 с.
10. Галлер М. Репортаж: Навчальний посібник. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної преси, 2011. 391 с.
11. Гладишева А.О. Сценічна мова (дикційна та орфоепічна нормативність): навч. посібник. Київ: «Червона Рута-Турс», 2007. 264 с.
12. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.

13. Горпенко В. Г. Архітектоніка фільму. Режисерські засоби і способи формування структури екранного видовища: у 5 т. Київ, ДІТМ, 2000.
14. Гоян В. Телерепортер як професія: творчо-виробничі аспекти сучасної репортажної тележурналістики. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=23144>
15. Грицан Н. В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2020. 286 с
16. Дейнегіна Т. О. Виконавська парадигма телеведучого в практиці ефіру ХХІ сторіччя. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2016.
17. Дейнегіна Т. О. Майстерність телеведучого: вступ до спеціальності : навчальний посібник. Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2010.
18. Дементьєва Л.П., Красніцький В.В. Методики і технології творчих амплуа телевізійного ведучого. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2016.
19. Десятник Г.О., Полешко С.М. Професія: телевізійний ведучий : тексти лекцій та практичні вправи. Київ : вид-во Інституту журналістики КНУ, 2016. 173 с.
20. Дубчак О. Чути українською. Київ : Віхола, 2020. 192 с.
21. Дубина М.І. Дубина М.М., Краснова Л.В. Словник літературних термінів. Київ:ДАКККіМ, 2008. 525 с.
22. Єлісовенко Ю. Ораторське мистецтво : постановка голосу й мовлення. Київ : Атіка, 2008.204 с.
- Іщенко О. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Київ : Інститут української мови НАН України, 2012. 220 с.
23. Єлісовенко Ю., Нагорняк М. Радіовиробництво. Навч.посібник. Київ, 2018
24. Зайцев В.П. Режисура естради та масових видовищ. Київ, Дакор, 2006. 252 с.
25. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: чинне законодавство станом на 31.12.2023: Офіц. текст. Затв. Указом Президента України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. Голос України, 2019. 16 трав. № 90 (7096). С. 16-23. (дата звернення : 03.06.2024)

26. Зубавіна І. Нові екранні технології: специфіка комунікативної дії. Віртуалізація світу як стратегія "нуль дистанції" . Сучасне мистецтво. Вип. 1. К.: "Акта", 2004. С. 246-241.
27. Зубавіна І. Час і простір у кінематографі. ППСМ АМУ. К., 2008. 448 с.
28. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодні: [пер. з англ.]. Харків: Vivat. 2019. 576с.
29. Коваленко П.О., Мокрогуз О.П. Навчальна програма з основ медіаграмотності 8 (9) клас: пропедевтичний курс. Київ : 2013. 21 с.
30. Кукуруза Н. В. Майстерність ведучого: навч. посіб. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2010. 176 с.
31. Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л. Посібник з журналістської етики. Київ : Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с.
32. Курінна Г. В. Концепт конструкції кіносценарію в контексті американської сценарної школи / Вісник Харк. держ. акад. ди- зайну і мистец.: зб. наук. пр. / за ред. В. Я. Даниленка. Харків: ХДАДМ, 2011. Вип. 3. С. 180–183.
33. Курінна Г. В. Специфіка ігрових програм на сучасному телебаченні // Вісник Харк. держ. акад. дизайну і мистец. : зб. наук. пр. / за ред. В. Я. Даниленка. Харків: ХДАДМ, 2012. Вип. 2. С. 160-163.
34. Курінна, Г. В. Сценарій у сучасному екранному мистецтві: проблеми термінології // Культура України : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2010. Вип. 32. С. 231-238.
35. Ландяк О. "Аудіовізуальне мистецтво" як концепт у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. 2017. No1. (вип. 36). С. 213- 223.
36. Левченко О. Зміна парадигми аудіовізуальних мистецтв у ситуації експансії цифрових технологій. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 2. С. 42-52.
37. Лебедев О., Прядко О. Пластичність кінематографічного зображення та її // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка Карого. 2013. Вип. 13. С. 160-168.

38. Лебедев М. Майстерність телеоператора. Історія професії. URL : 1tvs.com/ua/articles/masterstvo-teleoperatora-istoriya-professii
39. Лісневська А. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.метод. посіб. для студ. З напрямку підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика» / А. Лісневська, Т. Коженівська ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.
40. Лісневська А. Режисерсько-операторські аспекти фахової підготовки телевізійних репортерів. // Синопис: текст, контекст, медіа. 2015. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2015_1_6.
41. Літостанський В. В., Іванов В. Ф., Іванова Т. В., Волошенюк О. В., Даниленко В. І., Мележик В. П. Основи медіаграмотності: Програма для загально освітніх навчальних закладів 10-11 класів із навчанням українською мовою, а також іншими мовами національних меншинств. В.В. Літостанський, В. Ф. Іванов, Т. В. Іванова, О. В. Волошенюк, В. І. Даниленко, В. П. Мележик. К.: АУП, 2014. 17 с.
42. Маєр К. Журналістика: підручник. Академія української преси, Центр вільної преси, 2022.300с.
43. Маращук В. Школа журналіста: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 136 с.
44. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ : Україна, 2006 . 384 с.
45. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя. За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. 201 с.
46. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив. Навчальний посібник. Довженко О., Єгорова А., Іванова Т., Міський В., Потапова В., Юричко А. за загал. ред. О. Волошенюк, В. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 68 с.
47. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. Київ.: Центр учбової літератури, 2011 496 с.
48. Михайличенко Н. Орфоепічна культура телерадіожурналіста. Практикум. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 112 с.

49. Міждисциплінарне пізнання закономірностей сучасного екранного дискурсу: зб. наук. пр. Безручко О. В. та ін; відп. ред. Г. П. Чміль, І. В. Зубавіна. Київ, 2014. 239с.
50. Моженко М. Дигіталізація медіа і сучасна аудіовізуальна культура. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство, 33. С. 91-98.
51. Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с.
52. Нагорняк М.В. Ведучи -журналіст і ведучий-диктор на радіо: до питання трансформації фаху в умовах мультимедійної журналістики - зб. Теле- та радіожурналістика. 2014. Випуск 13. С. 275-281
53. Панасенко Т.М. Українські прислів'я і приказки. Харків: Фоліо, 2004. 349 с.
54. Пилипюк В. Українська художня фотографія. Етапи становлення та мистецькі засади розвитку. Львів: Світ, 2011.
55. Савчук Р. Л. Культура усного публічного мовлення : хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. 58 с.
56. Савчук Р. Л. Культура мови журналіста : хрестоматія до дисципліни.Івано- Франківськ : ПНУ, 2018. 61 с.
57. Сайбеков М. Г., Мішин А. В., Калашник О. П. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво. Полтава: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Полтава, 2024. 45 с.
58. Сегер Л. Робимо гарний сценарій геніальним. 2011. 212 с.
59. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови. Львів : Апріорі, 2020. 280 с.
60. Соломатова В. Специфіка аудіовізуального дискурсу в дигітальній культурі. Питання культурології. 201. Вип. 35. С. 68-76.
61. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник. Київ: Центр вільної преси, 2021.258с.
62. Хоменко І. Псевдоевристичні форми авізуального і аудіовізуального мистецтва: проблема впливу на аудиторію. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету.

Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка, 2003. Вип. 21. С. 181-185.

63. Чміль Г. П. Екранна культура: плюральність поглядів.. Харків : Крук, 2003. 336 с.

64. Шелупахіна Т. В., Підпалій. Р. Ю. Термінологічний словник з освітнього компоненту історія аудіовізуального мистецтва та виробництва. Полтава : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. 20 с.

65. Шевченко В. Операторська майстерність : [навч. посіб.]. Харків : Майдан, 2012. 104 с.

66. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителя Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси. 2014. 319 с. С. 188.

67. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Посібник. Київ: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 262 с.

Інформаційні ресурси в мережі інтернет

1. Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності. URL : <https://verified.ed-era.com/ua>

2. Веб-сайт «Медіаграмотність». URL : <http://osvita.mediasapiens.ua/>

3. Веб-сайт «Медіакритика». URL : <http://www.mediakrytyka.info/>

4. Вступ до новинної грамотності. Київ : АУП, 2015. URL : <http://aup.com.ua/books/hf/>

5. Гуменюк Л. О., Потапова В. І. Практична медіаграмотність для бібліотекарів. Київ: АУП, ЦВП, 2015. URL : <http://aup.com.ua/books/mbm/>.

6. Детектор Медіа. URL : <http://detector.media/>

7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. URL : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm

8. Онлайн-посібник з медіаграмотності «МедіаДрайвер». URL : <http://mediadriver.online/>

9. Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність». URL : <http://medialiteracy.org.ua/>

10. Портал «Mediasapiens». URL : <http://ms.detector.media/>

11. Проект «Відкритий світ інформаційних технологій». URL : <http://www.idea-ukraine.org/>

12. Мединська О. Впровадження інтерактивних технологій та методів навчання під час викладання спецкурсу "Культура ефірного мовлення" . URL: https://scholar.google.com.ua/citations?user=L_9kRIAAAAAJ&hl=uk&oi=sra.
13. Погрібний М. Українська літературна вимова (аудіокнига). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dUrx793sn2I>.
14. Техніка мови. URL: <http://technics-speech.ru/ukr/index.html>
15. Бібліотека ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»: веб-сайт. URL: <http://lib.luguniv.edu.ua/>
16. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
17. Державна науково-технічна бібліотека України : веб-сайт. URL : <http://gntb.gov.ua/ua/>
18. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : веб-сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua//>
19. Полтавська обласна універсальна наукова Бібліотека імені і. П. Котляревського : веб-сайт. URL : <https://library.pl.ua/>
20. Детектор медіа – українське інтернет-видання про медіа від команди Наталії Лигачової веб-сайт [URL:https://detector.media/](https://detector.media/)
21. Сайбеков М., Калашник О. Роль звукового оформлення в кіномистецтві: технічні аспекти. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-3-10>

Показчики

Автор (лат. – auctor) – фізична особа, чийм трудом створюється той чи інший інтелектуальний продукт: художній або науковий твір, технічний винахід, програмне забезпечення тощо.

Авторська програма на телебаченні - програма, що задумана і втілена за індивідуальним проектом автора, який сформулював ідею, розробив концепцію та, контролюючи всі етапи телевізійного виробництва, зреалізував власний задум на змістовному та технологічному рівнях.

Авторський фільм – аудіовізуальний твір, що відображає індивідуальність автора засобами екранної стилістики; естетична концепція авторського фільму дискутує з естетичною теорією жанрів мистецтва, розрізняє масову культуру (жанр) та «високе» або «елітарне» мистецтво (авторський фільм).

Актор (фр. acteur, від лат. actor – виконувач) – професійний виконувач ролей в драматичних спектаклях і кіно. Значний внесок у розвиток акторської професії в Україні кінця XIX століття зробили М. Кропивницький, брати Тобілевичі (псевдонім Івана – Карпенко-Карий, Миколи – Садовський, Панаса – Сакаганський), М. Старицький, Є. Зарницька, М. Заньковецька. У 1882р. ці актори увійшли до складу трупи першого українського професійного театру; цей театр увійшов в історію української культури під поетичною назвою «Театр корифеїв». Для образного перевтілення актор використовує грим, костюм, напрацьовує інтонації, жести, ходу, міміку, які передають зовнішність і манеру поведінки зображуваного персонажа. Але справжнє перевтілення полягає в тому, щоб розкрити духовний світ свого героя, його характер, думки та переживання. Поряд з професійними акторами, які мають професійну акторську освіту, існують непрофесійні актори, або актори-аматори. Тим не менш, вони також можуть стати відомими.

Амплуа (фр. emploi – роль, посада, заняття) – певний вид ролей, що відповідає зовнішнім і внутрішнім даним актора. Назва А. йде від головної функції, яку виконує персонаж (наприклад, герой-коханець, герой-тиран, благородний батько та ін.).

Артикуляція (лат. articulatio, від articulo – «розчленовую») – робота органів мовлення, спрямована на продукування звуків. Уся сукупність навичок артикуляції, засвоєних людиною з дитинства

разом із опануванням мови, створює т. зв. артикуляційну базу, властиву кожному мовному колективу.

Артхаус (англ. Art house, букв. «будинок мистецтв», також існують назви «art cinema», «art movie» та «art film») – фільм, спрямований на невелику аудиторію цінителів. Зазвичай, це некомерційні фільми, зроблені самостійно або маленькими кіностудіями. Кінокритики часто протиставляють цю категорію т. з. «голлівудським фільмам». У таких фільмах режисери здійснюють пошук нових форм художньої виразності та розширення мови кіно. Бюджет таких стрічок як правило невеликий, тому немає змоги запрошувати відомих акторів, застосовувати коштовні спецефекти. На відміну від «мейнстрімових» стрічок, А. не націлений на розвагу, не використовує шаблонні сюжетні лінії та персонажів.

Баланс білого, корекція балансу білого, настроювання білої крапки або корекція кольору – технологія корекції кольорів зображення об'єкта до тих кольорів, у яких людина бачить об'єкт за природних умов (об'єктивний підхід), або до тих кольорів, які є найпривабливішими (суб'єктивний підхід).

Бекграунд – це новина, яка не належить до першорядних чи сенсаційних і подається з метою дотримання хронометражу новинарної радіо-, телепрограми чи підверстку в періодичній пресі.

Бойовик, екшн-фільм (англ. Action movie, букв. «фільм дії») – жанр кінематографа, в якому основна увага приділяється пригодам, що супроводжуються перестрілками, погонями, бійками тощо. Б. часто мають високий бюджет, насичені каскадерськими трюками та спецефектами. Такі фільми не мають складного сюжету, зазвичай головний герой стикається зі злом (тероризм, викрадення, вбивство), несправедливістю. Не знаходячи іншого виходу, герой вирішує застосувати насильство, в результаті чого знищуються десятки або навіть сотні негативних персонажів. Найчастіше Б. закінчуються хепі-ендом. Більшість Б. не рекомендовані до перегляду підліткам до 16 років.

Ведучий програм телебачення – це фахівець, який проводить новинні, науково-популярні або розважальні програми. Найчастіше, телеведучі є головними дійовими особами ТВ-проектів. Як правило, ці співробітники здійснюють анонси, проводять інтерв'ю, а також

направляють хід дебатів, реаліті-шоу, інтелектуальних і розважальних ігор.

Вестерн (англ. Western, букв. «західний») – напрям в кінематографі, характерний для США, може включати в себе різні жанри, наприклад бойовик, детектив, трилер. Дія в вестернах в основному відбувається у другій половині XIX століття на Дикому Заході (у наш час це західні штати США), а також в Західній Канаді і в Мексиці. Вперше з’явився в літературі, потім в кінематографі. В. розповсюдився з США на інші країни, котрі поступово створили свої власні еквіваленти вестерна. Важлива сюжетна лінія В. полягає у зіткненні примітивного і застарілого устрою з новаторським укладом життя. Наприклад, боротьба індіанців з білими переселенцями і американською кавалерією.

Гег (англ. Gag – жарт, комічний епізод) – комічний прийом, в основу якого покладена очевидна безглуздість. Наприклад, коли під час пожегу людина носить воду в решеті – це безглуздість, що може розсмішити глядача.

Джинса, реклама прихована – інформація про особу, товар чи послугу, розміщена у засобах масової інформації як звичайний журналістський матеріал без позначок «Реклама» і «На правах реклами»; різновид дезінформації. Це комерційно, соціально чи політично важливе для замовника повідомлення, що сприймається аудиторією як об’єктивне.

Детективний фільм – жанр ігрового кіно, де показані злочини, їхні розслідування і визначення винних. На відміну від трилера, де оповідь ведеться від особи жертви або злочинця, в класичному детективі оповідь ведеться від особи сищика (детектива).

Динамік (електродинамічний гучномовець) – апарат для гучного відтворення звуків радіопередач.

Діафрагма – регульований отвір об’єктива, що визначає, яка кількість світла потрапляє до камери.

Діафрагмальне дихання, дихання животом, дихання животом або глибоке дихання – це дихання, яке здійснюється шляхом скорочення діафрагми, м’яза, розташованого горизонтально між грудною порожниною та черевною порожниною.

Документальне кіно (неігрове кіно) – вид кінематографа. Документальним називають фільм, в основу якого були покладені

зйомки справжніх подій та постатей. Темою для документальних стрічок частіше за все стають цікаві події, наукові факти і гіпотези, знамениті персони. Перші документальні зйомки були здійснені ще при зародженні кінематографа. Реконструкції справжніх подій в ігровому кіно (наприклад, історична драма, бойовик та ін.) не відносяться до документального кіно.

Драма (гр. Drama, букв. «дія») – літературний і кінематографічний жанр. Специфіка жанру полягає в сюжетності, конфліктності дії. Драми зображують зазвичай приватне життя особистості і її драматичні стосунки із суспільством. Зазвичай акцент робиться на загальнолюдських протиріччях, втілених в поведінці і вчинках конкретних персонажів.

Екранізація – інтерпретація засобами кіно іншого виду мистецтва (найчастіше, літературних творів). Літературні твори є основою екранних образів ігрового кіно з перших днів його існування.

Есе або есей (фр. essai, фр. вимова: спроба, нарис, від лат. exagium – зважування) – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми; це жанр, який лежить на перетині художньої та публіцистичної (часом науково-популяризаторської) творчості.

Ефект Кулешова – при монтажі в кіно, поява нового сенсу від зіставлення двох кадрів, поставлених поруч.

Ефект присутності – якість журналістського твору (як текстового, так і аудіовізуального), яка полягає у відчутті реципієнтом свого власного реального спостереження за подіями, перебування на місці подій. Це прийом, який було введено нацистською пропагандою. До нього входять такі трюки, що повинні імітувати реальність.

Замальовка – найкомпактніший жанр художньої публіцистики, у якому висловлені враження автора від події, поєднані інформаційність і образність, ескіз з натури.

Ігрове кіно – вид кінематографа. Ігровий фільм – твір, що має в основі сюжет, втілений в сценарій та інтерпретований режисером. Такий фільм створюється за допомогою гри акторів, операторського мистецтва, декорацій і т.і. Ігрове кіно протиставляється неігровому кіно (документальні та науково-популярні фільми).

Імідж (англ. image – образ) – штучний образ, цілеспрямовано створюваний у суспільній чи індивідуальній свідомості та підсвідомості засобами масової комунікації і психологічного впливу.

Інтерв'ю (англ. interview) – бесіда або письмове надання інформації, вибудована за певним планом через безпосередній контакт інтерв'юера з респондентом з обов'язковою фіксацією відповідей.

Інтонація (лат. Intonare – голосно вимовляти) – сукупність звукових мовних засобів, за допомогою яких передається семантичний, емоційно-експресивний, модальний характер висловлення, виражається його структурна цілісність, комунікативний тип (розповідь, питання тощо), інформативна вагомість, стилістичне забарвлення, індивідуальна своєрідність виражальних прийомів мовця.

Істерн (англ. Eastern – східний, також інколи нім. ostern) – жанр пригудницьких фільмів, отримав свою назву за аналогією з вестерном. Ці фільми знімалися в СРСР, в них використовувалися теми радянської історії. Характерною рисою І. є симпатія до робочого класу, ідеї про «світле майбутнє», заклики «бити буржуїв». Дія І. зазвичай відбувається на Сході – в азійських частинах СРСР переважно в період громадянської війни. (Напр. «Біле сонце пустелі»). Але радянська романтика була очевидною для закордонних критиків, тому інколи для позначення таких фільмів, відзнятих в СРСР, використовувався термін «борщ-вестерн» (за аналогією з італійськими «спагеті-вестернами»).

Історичне (костюмне) кіно – зображує конкретні історичні епохи, події та постатей минулого. Розрізняють історико-біографічні фільми (про життя реальних історичних діячів), та історико-пригудницькі фільми (про вигаданих персонажів минулого, з гостросюжетною інтригою). Історичні фільми часто є екранізаціями історичних романів.

Кадр (фр., букв. – рама): 1. Окремий знімок на кіноплівці. 2. К. монтажний – частина кінострічки, що фіксує окрему дію. 3. К. сценарний – виклад змісту монтажного К. в режисерському сценарії фільму.

Кінетограф (кінетоскоп) (від гр. «кінетос» - той, що рухається, і «скопіо» – дивитися) – оптичний пристрій, що дозволяє демонструвати рухомі картини з фонограмою, записаною на фонографі. К. був винайдений у 1891 році Томасом Едісоном. За допомогою фотографічної камери на целулоїдній стрічці робиться ряд знімків об'єктів, які рухаються, що швидко пересуваються один за одним (15 кадрів в секунду). Таким чином, у глядача складається враження, що він бачить предмети в русі.

Кінематограф (від гр. *сінема* – рух та *графо* – пишу, тобто «той, що записує рух») – 1. Пристрій для демонстрації на екрані рухомих картин. Стрічки демонструвались за допомогою К. 2. Галузь людської діяльності, що полягає в створенні рухомих зображень. Інколи також згадується як сінематограф (фр. *cinématographe*, застаріле) та кінематографія. К. був винайдений в XIX столітті.

Кіно-авангард – експериментальна течія кінематографу 20-х років XX ст., що розвивалась у співпраці з образотворчим мистецтвом; діячі кіно-авангарду прагнули розширити межі статичного живопису й експериментували з кінокамерою. У наш час поняттям кіно-авангард позначають мистецькі практики європейського кіно, що виникали в річищі авангардних рухів: це насамперед сюрреалізм (Франція), експресіонізм (Німеччина). Зразком сюрреалістичного кіно вважається стрічка французьких режисерів Л. Бунюеля та С. Далі «Андалузський пес» (1921р.); маніфестом німецького експресіонізму став фільм режисера Р. Віне «Кабінет доктора Калігарі» (1920р.), один із перших в жанрі «хоррор». Поняття кіно-авангард застосовується також для позначення експериментів в радянському ігровому кіно 20-х років XX століття (режисери С. Ейзенштейн, Л. Кулешов, Л. Трауберг та ін.).

Кіномистецтво – є синтезом літератури, образотворчого мистецтва, театру і музики. Тому кажуть, що 28 грудня 1895 року народилась нова муза – муза кіно.

Кінооператор – професія в кінематографі. Людина, що знімає фільм на кінокамеру. Створює образотворче рішення фільму спільно з режисером та художником. Є однією з ключових фігур в створенні кінофільмів усіх видів, ігрових та неігрових.

Кінорежисер – одна з основних професій в кіномистецтві, керівний учасник процесу створення фільму. Відповідає за художню і

сценічну складові стрічки. Існує три напрями кінорежисури: ігрове, документальне та анімаційне кіно. Обов'язки режисера: реалізація сценарію, керування акторами (манерою гри, будування мізансцен і т.і.), керування роботою оператора, керування монтажем фільму.

Кінофестиваль – фестиваль творів кіномистецтва. Зазвичай супроводжується публічним показом багатьох фільмів і приїздом їх авторів. В ході багатьох фестивалів проводиться конкурс фільмів, за результатами котрого вручають призи (гран-прі, приз глядацьких симпатій тощо).

Колективний автор – постійне або тимчасове об'єднання фізичних осіб, що публікує художні або наукові твори, збірки робіт, офіційні матеріали.

Колірна корекція, або перепризначення кольору – цілеспрямована дія на кольори пікселів зображення, в ході якого усуваються колірні дефекти, поліпшується суб'єктивне сприйняття знімка або просто відбуваються деякі колірні зміни.

Колірна температура світла – це ступінь інтенсивності світла, яка залежить від довжини хвиль в діапазоні сприйняття органами зору людини. Колірна температура не характеризує величину відданого тепла, а впливає виключно на сприйняття відтінків. Одиницею вимірювання є Кельвін, в нульовому значенні якої відповідає чорний колір.

Комедія (кінокомедія) – до цього жанру відносяться фільми, які мають на меті розсмішити глядача, викликати посмішку, підняти настрій. К. з'явилась майже одночасно з виникненням кінематографу. Перші комедійні фільми були німі. Найбільш відомим коміком епохи німого кіно був Чарлі Чаплін. Розрізняють декілька видів К.: пародія, романтична К., ексцентрична К., трагікомедія, комедія ситуацій (ситком), комедія жахів, кримінальна К., музична К.

Контрплан (анг. Revershot) – зйомка камерою з протилежної точки.

Короткометражне кіно (короткий метр) (фр. Court metrage) – один з форматів кінофільму. Типова тривалість короткометражного фільму 10-20 хвилин, зазвичай не більше 40-50 хвилин. Спочатку весь ігровий кінематограф був короткометражним. Практично всі

кінорежисери починали з короткого метру, адже витрати на виробництво такого фільму значно нижчі, аніж у повнометражного. **Макгаффі́н** (англ. MacGuffin) – термін для позначення предмету, навколо володіння котрим будується сюжет фільму (найчастіше пригодницького жанру). Зав'язка побудована на пошуках цього предмету. А. Хічкок каже: «Не важливо, що це за предмет; головне, що всі хочуть володіти ним». Інколи М. навіть виноситься в назву фільму (наприклад, один із перших фільмів О. Довженка в жанрі політичного детективу «Сумка діпкур'єра», 1927р.).

Маніпуляція – психічний вплив, який здійснюється таємно, відтак, на шкоду тим особам, на котрих він спрямований. Найпростішим прикладом цього може бути реклама.

Маніпулятивний вплив медіа – насичений маніпулятивними практиками, які впливають на громадську думку та формують наративи. Це включає навмисне розповсюдження фейкової інформації, використання пропаганди для впливу на політичні переконання та поширення постправдивої інформації, яка надає перевагу емоційній привабливості над фактичною точністю.

Медіаграмотність – сукупність знань, навичок та умінь, що дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати різноманітні повідомлення для різних типів медіа. Окрім того, медіаграмотність передбачає вміння розуміти й аналізувати, як медіа функціонують у суспільстві та який вплив вони мають.

Мікрофон – прилад, що перетворює звукові коливання на коливання сили електричного струму.

Мовлення – спілкування людей між собою за допомогою мови; мовна діяльність.

Монтаж (фр. montage) відео- або аудіо-матеріалу в кінематографі, процес переробки або реструктурування первинного матеріалу, в результаті чого отримують інший цільовий матеріал. Вважають, що монтаж в кіновиробництві не менш важливий, аніж кінозйомка: монтаж здатен надати фільмові потрібний ритм і атмосферу. Розрізняють внутрішньо-кадровий та між-кадровий монтаж.

Монтажна склейка – це коли одне зображення миттєво замінюється на екрані іншим.

Монтажний кадр або план – елемент змонтованого відеофільму – те, що залишилося від знімального кадру після того, як його «підрізали» і вставили в потрібне місце.

Монтаж по крупності – це коли потрібно змонтувати два зображення одного і того ж героя знятого різними планами (масштабами).

Монтаж по фазі руху. Якщо ваш герой під час зйомки активно жестикулює, то, окрім зміни крупної плану вам доведеться врахувати ще один чинник – фазу руху. Це значить, що якщо в кінці загального плану людина почала піднімати, ліву руку, то на початку середнього плану ця рука також повинна підійматися.

Монтаж по темпу руху. На двох сполучених планах рухомий об'єкт повинен мати однакову швидкість, інакше глядач відчує дискомфорт від уповільнення або прискорення.

Монтаж по світлу. У практиці кіно і відеозйомки часто зустрічаються випадки, коли при зміні положення камери щодо об'єкту зйомки різко міняється фон, на який проектується об'єкт. Наприклад, зйомка людини, що стоїть недалеко від вікна. На одному кадрі фігуру видно на фоні темної стіни, в іншому на фоні яскравого вікна. Навіть при дотриманні всіх вже розглянутих нами правил монтажу стик між планами буде дуже грубим через те, що дуже різко зміниться характер освітлення. Щоб цього не відбулося, потрібно при зйомці першого кадру «прихопити» небагато вікна, а при зйомці другого – небагато стіни. Тоді обидва зображення будуть тісно зв'язані між собою загальними деталями, і стиковка пройде гладко. Звідси слідує правило: сусідні кадри не повинні різко відрізнитися по тону і характеру освітлення. Це відноситься і до ситуації, коли, наприклад, дальній план знятий при сонячному освітленні, а загальний або середній при похмурому. Професійні кінооператори в таких випадках знімають хмари в той момент, коли вони закривають сонце. Такий проміжний монтажний кадр дозволяє перейти від «сонячного» кадру до «похмурого».

Монтаж за кольором – сусідні кадри в місці стику не повинні різко відрізнитися за кольором. Якщо в новому кадрі виникають нові кольори, то вони повинні займати не більш одну третину площі кадру. Якщо в кадрі червона квітка повинна зайняти майже весь

екран, то в попередньому плані він повинен бути помічений глядачем хоча б на мінімальній площі кадру.

Монтаж по напрямку основної рухомої маси. Якщо маси (площі), скажімо, вагону потягу, рухаючись в кадрі, займають велику площу в першому плані, а інші маси, скажімо, фон, видимий крізь вікно потягу, рухається в другому кадрі, то кадри вмонтовуються, коли те і інше рухатиметься в одну сторону.

Музичний фільм – жанр кіномистецтва, особливістю якого є те, що актори фільму не тільки приймають участь у діалогах, але й виконують пісні, зміст яких доповнює сюжет. До музичних також відносяться ті фільми, в яких актори не співають, а танцюють під музику, при чому ці танці також є частиною сюжету.

Мультиплікація (анімація), мультиплікаційне (анімаційне) кіно (від лат. *multiplicatio* – множення, зростання; від фр. *animation* – одушевлення, оживлення) – вид кіномистецтва, твори якого створюються методом покадрової зйомки послідовних фаз руху мальованих (графічна або мальована мультиплікація) або об'ємних (об'ємна або лялькова мультиплікація) об'єктів, з подальшим їх з'єднанням в єдиний відеоряд.

Нарис – невеликий твір художньо-публіцистичного жанру, у якому зображено дійсні факти, події в житті конкретних людей.

Науково-популярний фільм – жанр кінодокументалістики, завданням якого є оприлюднити наукові відомості, факти, гіпотези, результати випробувань, описати їх т.зв. «популярною мовою», тобто на рівні загальних понять. Таким чином, науково-популярні фільми популяризують серед глядачів науковий підхід до сприйняття оточуючого середовища.

Незалежне американське кіно (англ. (American) independent film, indie film, underground film) – цим терміном позначена частина кіноіндустрії США, що існує поза межами великих кінокомпаній. Характерні риси: сміливі творчі експерименти та невеликі бюджети фільмів. На відміну від голлівудського кінематографа, незалежне американське кіно не таке популярне.

Німе кіно – загальноприйняте позначення кінематографу в перші десятиліття його історії, коли фільми демонстрували без синхронно записаного звуку. Саме відсутність технічної можливості запису і синхронного відтворення звуку стала важливою обставиною, що

визначила художню специфіку кінофільмів в цей період. Тоді як відсутність кольору виявилась менш принциповою для розвитку мови кіно. Через відсутність звуку з'явилась специфічна особливість німих фільмів – титри (інтертитри) – текстові вставки, які надавали пояснення по ходу сюжету, відтворювали репліки персонажів, коментували відтворюване на екрані, пов'язували окремі сюжетні фрагменти. Основою акторської гри в цей період став специфічний різновид пантоміми. Також кінематограф дозвучової епохи називають «Великий німий».

Новина – щойно або недавно одержане повідомлення, звістка і т. ін. про кого-, що-небудь.

Нуар (фр. film noir – «чорний фільм») – напрям в американському кінематографі 1940-х – початку 1950-х років, яке зафільмувало атмосферу песимізму, недовіри, розпачу і цинізму, характерну для суспільства США в період Другої світової війни. Термін «чорний фільм», або «фільм нуар» був введений у 1946 році французькими критиками. Для нього характерні кримінальний сюжет, атмосфера цинічного фаталізму і песимізму, стирання граней між героєм і антигероєм, темне освітлення сцен, зазвичай нічних.

Обов'язки телеведучого: 1. анонсування змісту телепередачі і кожного її сюжету; 2). голосовий супровід відеоряду; 3). проведення інтерв'ю; 4). адміністрування телепрограм і прямих ефірів.

Образ в мистецтві – одне із центральних понять естетичної теорії. За допомогою поняття образу в сучасній естетиці вказується на відмінності мистецтва від форм наукового пізнання, робиться наголос на специфічності художнього мислення. Образ має безпосереднє відношення до творчого процесу митця, починаючи від задуму (прообраз) й завершуючи цілісним втіленням художнього змісту в образі (образах). Образ у мистецтві слугує предметом естетичного сприйняття та естетичної оцінки з боку реципієнта.

Оптична стабілізація зображення (OIS) – це технологія механічної стабілізації зображення за допомогою моторів.

Особиста думка – це давати концепцію чи судження про те, що ми самі цінуємо, не наслідуючи та не відтворюючи ідей інших.

Панорамування – прийом кінознімання, поворот кінознімального апарата в горизонтальному, вертикальному чи обох разом напрямках; застосовують для показу широкого простору, рухливих об'єктів.

Паралельний монтаж – це перемикання між двома та більше сценами, які відбуваються одночасно.

Повнометражний фільм – визначають фільм повнометражним, якщо він триває 40 хвилин або більше. Гільдія кіноакторів США вважає, що такий фільм має бути не коротшим, аніж 80 хвилин. Американська академія кіномистецтва визначає фільм повнометражним, якщо він триває 40 хвилин і більше. Національний центр синеματοграфії у Франції визначає повнометражним фільм, якщо його плівка довжиною більше 1600 м (тобто 58 хвилин і 29 секунд для звукового фільму).

Послідовний монтаж – це коли епізоди, сцени і кадри, що показують послідовний розвиток подій, вибудовують один за одним в хронологічному порядку.

«Правило третин» – коли об'єкт поміщається в ліву чи праву третину зображення, а дві інші третини залишаються вільними.

Пригодницький фільм – жанр ігрового кіно. На відміну від бойовика, в пригодницьких фільмах акцент зміщений з грубого насильства на кмітливість, вміння перехитрити злодія. Герой має оригінально виплутатися зі складних ситуацій. Часто закінчуються хепі-ендом. Коли пригодницький жанр перетинається з історичним, виникають специфічні піджанри, наприклад, вестерн (якщо дія відбувається на Дикому Заході).

Принципи грамотного телевізійного виступу: 1). принцип розмовності; 2). принцип діалогізації; 3). принцип інтимізації; 4). принцип благозвуччя.

Продюсер (від англ. Produce – виробляти) – довірена особа кінокомпанії, здійснює ідейно-художній і організаційно-фінансовий контроль над постановкою фільму. Приймає участь у відборі акторів, технічного персоналу. Система продюсерів зародилась у Голівуді наприкінці 1910-х рр. Наразі існують різноманітні галузі цієї професії: головний продюсер, виконавчий продюсер, співпродюсер, асоційований продюсер, лінійний продюсер, адміністративний продюсер.

Пропаганда (лат. propaganda – «що підлягає поширенню», від propagare – «поширюю») – форма комунікації, спрямована на поширення фактів, доказів, чуток та інших відомостей для впливу на

суспільство. Пропаганду зазвичай розповсюджують через ЗМІ, щоб сформувати потрібну суспільну думку.

Резонанс – це коли гармоніка від голосових складок узгоджується з висотою повітря (формантою) у голосовому тракті. Також – зростання амплітуди коливання повітря, яке поєднується із коливаннями в порожнинах грудної клітки та надставної труби.

Реклама (лат. *reclamare* – «гукати раз-у-раз, знову викликати, повторно виголосити») – спеціальна інформація про осіб чи продукцію, яка розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб з метою прямого або опосередкованого одержання прибутку.

Ремейк (англ. *Remake*, букв. «переробка») – в сучасному кінематографі нова версія або інтерпретація більш раннього фільму. Тобто фільм-ремейк (або фільм за мотивами) – це фільм, в основу якого покладений оригінальний фільм, відзнятий раніше.

Репортаж – інформація, повідомлення, розповідь в періодичних виданнях, у радіо- і телепередачах про важливі події суспільного життя, а також мистецької та літературної дійсності, матеріал з місця подій.

Роль (мистецтво) – образ, втілюваний актором театру або кіно.

Саспенс (англ. *suspense* – невизначеність, тривожність, очікування) – особливий тривалий тривожний стан глядача при перегляді фільму; а також набір художніх прийомів, які використовуються для занурення глядача в цей стан. С. найчастіше використовується в трилерах і фільмах жахів. Найвидатнішим «майстром саспенсу» названий А. Хічкок.

Синхрон – одночасність знімання і запису звуку в кінематографії. У журналістиці – структурний елемент телевізійного репортажу, відеоматеріал, який містить фрагменти інтерв'ю учасників події, яку висвітлюють.

Сіквел (англ. *Sequel* – продовження) – фільм, що за сюжетом є продовженням іншого фільму, і побудований на його персонажах.

Спагеті-вестерн – піджанр вестернів, що виник в Італії, і користувався популярністю у 60-70-х рр. ХХ ст. Зйомки відбувались на півдні Іспанії, було побудовано декілька кіномістечок для імітації ландшафтів «Дикого Заходу» з його салунами, банками, та ін. Ці фільми, на відміну від вестернів американського виробництва, не претендували на реалістичність зображуваного. У спагеті-вестернах

підкреслена фантастичність персонажів, ставка зроблена на ефектний візуальний ряд а не логіку сюжетної лінії.

Спецефект, спеціальний ефект (англ. Special effect, скор. SPFX, SFX, FX) – технологічний прийом в кінематографі для візуалізації сцен, що не можуть бути відзняті у звичайний спосіб (наприклад, сцена битви космічних кораблів). С. також застосовують, коли зйомка певної сцени у звичайний спосіб була б більш коштовною (наприклад, сцена вибуху будівлі). С. умовно поділяються на дві групи: візуальні і механічні ефекти. Візуальні С. – це комбіновані зйомки та комп'ютерна графіка. Механічні С. – піротехніка, технічні засоби, спеціальний грим. Існують також звукові С.

Судження – форма мисленнєвого відображення об'єктивної дійсності, яка відображає зв'язок між предметом та його ознакою. Це форма мислення, в якій що-небудь стверджується або заперечується про предмет думки.

Сценарій – літературно-драматичний твір, написаний як основа для постановки кінофільму. С., як правило, схожий за будовою на п'єсу, і детально описує кожен сцену і діалоги персонажів. Інколи сценарієм є адаптація літературного твору для кінематографа, тоді автор цього твору може бути і автором сценарію, але не обов'язково. Зазвичай цю роботу виконує сценарист. Сценарист – це людина, яка пише сценарій до фільму. Існує чотири головних елемента С.: описова частина (ремарка), діалог, закадровий голос, титри.

Сюжет (фр. sujet – тема, предмет від лат. subjectum – підмет, суб'єкт) – різновид наративу, сукупність подій у художньому творі, пов'язаних причинно-наслідковими зв'язками, що розкриваються в певній послідовності.

Таймлайн – елемент інтерфейсу програми – смуга (стрічка), на якій візуально розміщені всі відео- та звукові доріжки, і де власне відбувається монтаж відеоряду.

Тембр голосу – це звукова забарвлення голосу, яка створює ті чи інші емоційно-експресивні відтінки мови.

Трагедія – драматичний жанр, що базується на осмисленні гострих проблем людського буття. Відбувається непримириме зіткнення героя з обставинами, що супроводжується стражданнями і загибеллю важливих для життя цінностей. Характери і конфлікти

настільки напружені, що немає шляху для їх урегулювання. Т. протилежна комедії.

Трилер (гостросюжетний фільм) (від англ. thrill – «викликати гострі емоційні відчуття») – жанр ігрового кіно, що прагне викликати у глядача відчуття напруженого хвилювання, переживання. Жанр не має чітких меж. Часто до Т. відносять детективно-пригодницькі твори, в котрих акцент зміщено на підготовку якогось складного злочину. За визначенням Роса Макдональда, в детективі дія рухається в часі назад, до розгадки; в трилері – вперед, до катастрофи. Кінокритики виділяють: комедійний Т., шпигунський Т., політичний Т., пригодницький Т., гангстерський Т., психологічний Т., романтичний Т., містичний Т.

Фабула – хронологічне, послідовне зображення подій у художньому творі, на відміну від сюжету, де події можуть зображатися непослідовно, в нехронологічному порядку або з пропусками.

Факт – дійсна, не вигадана подія, дійсне явище; те, що сталося, відбулося насправді.

Фейк – повністю або частково вигадана інформація про суспільні події та людей, яка містить усі ознаки правдивого повідомлення, але його фактаж умисно викривлений, поданий частково чи повністю зі спотвореним контекстом. Інструмент інформаційної війни, спосіб маніпуляції з метою створення підміненої реальності у свідомості аудиторії, що спонукатиме її до дій чи думок, які потрібні маніпулятору.

Фейкові новини, Фейк-ньюз(-с) (від англ. fake news – підроблені / імітаційні новини) – підробка чи імітація новин (маніпулятивне спотворення фактів; дезінформація), яку створено з ігноруванням редакційних норм, правил, процесів, прийнятих у ЗМІ для забезпечення відповідності та перевіреності, та яка не витримує жодних, навіть поверхневих, перевірок на відповідність та реальність, але, незважаючи на це, має потужний вплив на свідомість великої кількості людей.

Фентезі (від англ. fantasy – «фантазія») – жанр ігрового кіно, оснований на фантастичній літературі. Використовує міфологічні і казкові мотиви. Твори Ф. часто нагадують історико-пригодницькі твори, дія яких відбувається у вигаданому світі, де герої стикаються з надприродними явищами та істотами. На відміну від наукової

фантастики, Ф. не прагне пояснити світ, в якому відбувається дія фільму, з точки зору науки. Власне цей світ існує гіпотетично, і його місце розташування відносно нашої реальності ніяк не пояснюється. В такому світі може бути реальним існування міфічних істот (дракони, гноми, ельфи), привидів і т. і. Більшість фільмів в жанрі Ф. є екранізаціями книжок, або створені за їх мотивами.

Фільм (англ. Film – плівка) кіно/теле/мульт- фільм, кінокартина – окремий витвір кіномистецтва. З технологічної точки зору, Ф. – це послідовність фотографічних зображень (кадрів), пов'язаних єдиним сюжетом. Ф. може включати в себе звуковий супровід.

Фільм жахів, хоррор (англ. Horror - жахливий) – жанр художнього фільму. Такі фільми покликані налякати глядача, вселити почуття тривоги і страху; створити атмосферу очікування чогось жахливого – так званий ефект «саспенс» (від англ. suspense - невизначеність). Як і в багатьох інших жанрах кінематографу, в фільмі жахів перед глядачем розгортається картина боротьби добра зі злом, де цей процес виражений схемою «кат – жертва». В якості ката може виступати монстр, потойбічна стихія, людина з відхиленнями (навіжений, психопат, маніяк, вбивця і т. і.). Добро в таких фільмах не завжди перемагає.

Флеш-пам'ять – це тип довготривалої комп'ютерної пам'яті, вміст якої можна видалити чи перепрограмувати електричним методом.

Художній фільм (те ж саме, що й ігровий фільм) – витвір кіномистецтва, в основу якого покладений сюжет, втілений в сценарії та інтерпретований режисером. Створений за допомогою акторської гри, операторського, режисерського та інших видів мистецтв. В більш широкому плані розуміється як продукт художньої творчості.

Додаток А

Назва курсу	Комплексний атестаційний екзамен
Викладач	<p>Викладачі кафедри: Мішин Анатолій Вікторович – викладач, кафедри в.о. завідувача кафедри аудіовізуального мистецтва. Заслужений журналіст України, член Національної спілки журналістів України. Контактний телефон: +380992757197 Пошта: audiovisual.arts.department@gmail.com Калашник Олександр Павлович – викладач кафедри аудіовізуального мистецтва. Член Національного союзу кінематографістів України. Контактний телефон: +380661078876 Пошта: gammerkino@gmail.com</p>
	<p>Контактні дані: e-mail: audiovisual.arts.department@gmail.com Тел. +38(068) 6651204</p>
Консультації	Очні консультації: Пн.-сб.
Тривалість курсу	1,5 кредити, 45 годин
Мета курсу	Мета – виявити рівень фахових знань вмінь і навичок, який необхідний для професійної діяльності у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.
Тижневий розклад	-
Теми	<p>1. Тестові екзаменаційні питання зі спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво з навчальних дисциплін циклу професійної підготовки: «Історія аудіовізуального мистецтва та виробництва», «Техніка мовлення», «Мова на телебаченні та радіо», «Майстерність теле-, радіоведучого», «Практикум з медіаграмотності», «Основи режисури аудіовізуального твору», «Сценарна майстерність», «Основи теле-, радіожурналістики», «Теорія та практика монтажу», «Операторська майстерність».</p>

	2. Публічна демонстрація аудіовізуального твору.
Орієнтація (накого розрахований курс)	Здобувачі вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво.
Резюме викладачів	Викладачі, що забезпечують освітній процес спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво - https://sites.google.com/view/lnuartavmv/%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%87%D1%96?authuser=0
Попередня підготовка	Повний цикл дисциплін із професійної підготовки
Як навчатися?	Професійна підготовка до підсумкової атестації
Навчальні матеріали	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сайбеков М. Г., Мішин А. В., Калашник О. П. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво. Полтава: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Полтава, 2024. 45 с. 2. Силабуси дисциплін професійного циклу. 3. Підсумковий атестаційний екзамєн: методична розробка тестових завдань підсумкового атестаційного екзамєну для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво/укл: колектив авторів за заг. ред. М.Г.Сайбекова.Полтава,2024.45 с.
Необхідне устаткування	Матеріально-технічне забезпечення центру аудіовізуального мистецтва; технічні засоби Електронного університету – http://xn--k1aes.xn--j1amh/ua/auth/login

<p>Спільні /індивідуальні види навчальної діяльності</p>	<p>Індивідуальні види навчальної діяльності</p>
<p>Оцінювання (онлайн /очно)</p>	<p>Підсумкова атестація є комплексним екзаменом, який відбуваються у два етапи: 1) здобувачі складають комплексний атестаційний екзамен, який відбувається у вигляді комп'ютерного тестування; 2) здобувачі публічно демонструють кваліфікаційну роботу створену самостійно на основі набутих в процесі навчання компетентностей. з таких освітніх компонентів: «Основи науково-дослідної роботи», «Історія аудіовізуального мистецтва та виробництва», «Сучасні інформаційні технології в аудіовізуальному виробництві», «Мистецтво теле-, фоторепортажу», «Теорія та практика монтажу», «Операторська майстерність», «Основи режисури аудіовізуального твору», «Майстерність теле-, радіоведучого», Основи теле-, радіо журналістики, Курсовий проєкт з основ теле-, радіожурналістики. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка нижче 50 балів – незараховано.</p> <p>Ліміт питань встановлено – 50 (по 2 бали за правильну відповідь)</p> <p>Ліміт часу на проходження – 50 хв.</p>

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)</p>	<p>0-100 балів. Рівень оперування теоретичним матеріалом курсів фахових дисциплін, понятійним апаратом спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво;</p> <p>0-100 балів. Рівень сформованості професійних навичок, здатність до виконавської інтерпретації аудіовізуального твору</p> <p>У разі, якщо здобувач вищої освіти вважає оцінку за екзамен або залік необ'єктивною, він може подати звернення про оскарження результатів оцінювання відповідно до процедури (https://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_10_protos_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf)</p> <p>Перескладання освітнього компонента відбувається за процедурою: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_2_protos_zabezp_yakist_osvita.pdf. Процедура проведення факультативних занять для повторного оцінювання освітнього компонента - https://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_3_protos_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf</p>
<p>Чат/сесії</p>	<p>Чати-консультації на освітньому порталі.</p>
<p>Форум / теми для обговорень і тривалість</p>	<p>Не передбачені</p>
<p>Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності</p>	<p>В освітньому процесі необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності – Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (https://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/regulations_academic_integrity_2_022.pdf)</p>
<p>Feedback курсу</p>	<p>https://forms.gle/2XAfgSQ9o3PXKnBf7</p>